

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/2/2021
Identifikačné číslo spisu: 7218201997
Dátum vydania rozhodnutia: 30.01.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Sluk
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:7218201997.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefánikova 17, IČO: 31 595 545, zastúpenej Mgr. Daliborom Tverďákom, advokátom, so sídlom v Košiciach, Krmanova 1, proti žalovanej C. W., bývajúcej v Z., N. V. XX, zastúpenej JUDr. Lukášom Kovaničom, advokátom, so sídlom v Košiciach, Kmeťova 24, o zaplatenie 17.134,- eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 10C/18/2018, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 28. januára 2020 sp. zn. 6Co/240/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má voči žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 28. januára 2020 sp. zn. 6Co/240/2019 potvrdil rozsudok Okresného súdu Košice II (ďalej len „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) z 20. júna 2019 č. k. 10C/18/2018-189, ktorým zaviazal žalovanú zaplatiť žalobkyňi 17.134,- eur spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5,05 % ročne od 19.12.2015 do zaplatenia do štyridsiatich piatich dní od právoplatnosti tohto rozsudku, žalobkyňi proti žalovanej priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 % a rozhodol, že žalobkyňa má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

1.1. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými zisteniami a právnym záverom súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého žalobkyňa má nárok voči žalovanej na regresnú náhradu v zmysle § 12 ods. 1 písm. a/ zákonom č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o PZP“) vo výške priznanej rozsudkom, teda v rozsahu poskytnutého poistného plnenia poškodenej, pričom tento nárok premlčaný nie je.

1.2. V prejednávanej veci nebolo sporné, v čom spočívala poistná udalosť, kedy k nej došlo, kto spôsobil škodu a za akých okolností (vedenie motorového vozidla žalovanou pod vplyvom návykovej látky) a nebolo sporné ani to, že žalobkyňa dňa 6. marca 2015 poskytla poistné plnenie jednak

poškodenej a jednak Generali Poist'ovňa, a.s. (ďalej len „Generali Poist'ovňa“), s ktorou poškodená mala uzavretú zmluvu o havarijnom poistení poškodeného motorového vozidla a titulom ktorej Generali Poist'ovňa poškodenej vyplatila náhradu nákladov na opravu jej poškodeného motorového vozidla vo výške 15.432,60 eur.

1.3. Keďže poistné plnenie bolo vyplatené 6. marca 2015 a žaloba bola podaná na súd dňa 1. marca 2018, ku dňu podania žaloby právo žalobkyne nebolo premlčané s poukazom na ustanovenie § 12 ods. 4 zákona o PZP, v zmysle ktorého právo poist'ovateľa na náhradu poistného plnenia alebo jeho časti podľa ods. 1 alebo 2 sa premlčí do 3 rokov odo dňa vyplatenia poistného plnenia. Odvolacia námietka o nesprávnom posúdení vznesenej námietky premlčania je preto nedôvodná.

1.4. Žalobkyňa v konaní preukázala výšku škody na motorovom vozidle, keď žalobkyňou predložený znalecký posudok E. F. R. z 8. februára 2015 (č.l. 85 a nasl.) vychádza zo skutočných nákladov na opravu poškodeného motorového vozidla, preukázaných faktúrou z 10. novembra 2014, ktorou boli účtované náklady na opravu motorového vozidla a nie iba z predpokladaných nákladov, ako v znaleckom posudku vypracovanom pre účely trestného konania, preto správne súd vychádzal z preukázanej výšky škody, a teda aj výšky poskytnutého poistného plnenia v sume 17.134,- eur. Treba dať za pravdu žalobkyni aj v tom, že v čase vypracovania znaleckého posudku v trestnom konaní nemuseli byť zrejmé všetky poškodenia, resp. nevyhnutný rozsah opravy, ktoré vyšli najavo až pri samotnej oprave. Pokiaľ súd prvej inštancie nedal dostatočnú odpoveď na tento argument žalovanej, odvolací súd v zmysle ust. § 387 ods. 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) túto argumentáciu doplnil aj vzhľadom na skutočnosť, že išlo o jednu z odvolacích námietok žalovanej.

1.5. Ďalšou spornou skutočnosťou v konaní bolo, či žalobkyňa vyplatila poistné plnenie poškodenej v zmysle § 12 ods. 1 zákona o PZP, pokiaľ sumu vo výške 15.432,60 eur poukázala Generali Poist'ovni, ktorá nebola poškodenou v tomto konaní. Napriek nesprávne mu záveru súdu, že prechod práva poškodenej na náhradu škody voči žalovanej na poist'ovňu Generali Poist'ovňa nebol pre rozhodnutie veci podstatným, nemalo to za následok vecnú nesprávnosť rozhodnutia, pretože prechod tohto práva bol súdom prvej inštancie vykonanými dôkazmi nepochybne preukázaný. Ako už bolo vyššie uvedené, podmienkou uplatnenia náhrady na poistné plnenie je preukázanie výplaty tohto plnenia poškodenej alebo osobe, na ktorú toto právo prešlo v zmysle § 813 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“). Dôkazmi predloženými žalobkyňou bola preukázaná zákonná cesia, keď žalobkyňa súdu predložila výzvu Generali Poist'ovne z 27. novembra 2014, adresovanú žalobkyni, v zmysle ktorej dňa 13. novembra 2014 poukázala poistenej poistné plnenie vo výške 15.432,60 eur na základe poistnej udalosti, kde škodcom bola žalovaná a tým prešlo na Generali Poist'ovňu právo poškodenej na náhradu škody voči žalovanej, ktorú je povinná nahradiť žalobkyňa titulom zmluvy uzavretej so škodcom. Týmto listom Generali Poist'ovňa vyzvala žalobkyňu na refundáciu titulom povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu vo výške 15.432,60 eur na označený účet vo VÚB, a.s. K tomuto listu bol zároveň pripojený krycí list Generali Poist'ovne, adresovaný poškodenej X. V., z ktorého vyplýva výpočet poistného plnenia, predstavujúci náklady na opravu vo výške 16.244,84 eur po odpočítaní 5% spoluúčasti (812,24 eur). Žalobkyňa nakoniec predložila aj potvrdenie o úhrade sumy 15.432,60 eur Generali Poist'ovňou na účet poškodenej dňa 13. novembra 2014. Dňa 13. novembra 2014 prešlo právo poškodenej X. V. na náhradu škody voči žalovanej na Generali Poist'ovňu, ktorá si túto mohla uplatniť jednak voči poškodenej a jednak priamo voči žalobkyni podľa ust. § 15 ods. 1 zákona o PZP, a pokiaľ si toto právo aj uplatnila (listom z 27. novembra 2014) a žalobkyňa jej plnenie poskytla dňa 6. marca 2015, bola tým splnená podmienka výplaty poistného plnenia poškodenej, ktorej náhrady sa žalobkyňa dôvodne domáha v tomto konaní.

1.6. Žalovaná v odvolaní nepochybňovala dôkaz o poskytnutí poistného plnenia Generali Poist'ovňou poškodenej (potvrdenie o úhrade na č.l. 169 spisu), avšak namietala, že na tento dôkaz súd nemal prihliadať s poukazom na sudcovskú koncentráciu konania v zmysle ust. § 153 ods. 1 CSP, keďže tento dôkaz mala žalobkyňa predložiť už pri podaní žaloby, kedy ho aj mala k dispozícii. S touto námietkou sa súd prvej inštancie veľmi správne vypořiadal, keď uviedol, že sudcovská koncentrácia konania je na zväžení samotného súdu prvej inštancie, pričom svoj postup, prečo zohľadnil skutočnosti tvrdené stranami na pojednávaní 5. marca 2019 a následne dôkaz predložený žalobkyňou na žalovanou rozporovanú skutočnosť, týkajúcu sa plnenia Generali Poist'ovne poškodenej, odôvodnil tým, že nevidel žiadne dôvody neprihliadnuť na tieto prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, keď dokazovanie nebolo ešte uznesením podľa § 182 CSP skončené. Inštitút sudcovskej koncentrácie slúži

sudcovi a nie sporovej strane a je plne v kompetencii konajúceho sudcu, či ju uplatní alebo nie a či bude vykonávať ďalšie dokazovanie, aj keby sa jednalo o nové dôkazné prostriedky, ktoré strana sporu mohla predložiť aj skôr.

1.7. K odvolacej námietke žalovanej, že žalobkyňa žiadnym spôsobom neodôvodnila, prečo požaduje náhradu poistného plnenia v plnej výške, odvolací súd poukazuje na vyššie uvádzané úvahy, v zmysle ktorých je výlučne na poisťovateľovi, v akom rozsahu bude požadovať náhradu poistného plnenia, pričom je obmedzený výškou poskytnutého poistného plnenia a konkrétne kritéria pre určenie rozsahu požadovanej náhrady zákon nestanovuje. Aj keď tieto kritéria pre určenie náhrady nie sú zákonom určené a § 12 zákona o PZP nepoužíva pojem primeranej náhrady, ako je to v prípade ust. § 826 OZ, ktorý však použiť nemožno vzhľadom na existenciu osobitného ustanovenia, poisťovateľ by mal dbať o to, aby výkon jeho práva nebol v rozpore s dobrými mravmi. Výška žiadanej náhrady by mala zohľadňovať dôvod, pre ktorý je požadovaná (§ 12 ods. 1 písm. a/ až h/, resp. ods. 2 písm. a/ až h/), teda zohľadniť okolnosti, za ktorých bola spôsobená škoda, charakter porušenej povinnosti, ktorá bola príčinou vzniku škody, brať zreteľ na to, že uplatnenie tohto nároku proti poisťníkovi, resp. poistenému má plniť predovšetkým výchovný účel a nemala by existenčne ohroziť poisteného. Ako vyplýva z vykonaného dokazovania, žalobkyňa si uplatnila plnú náhradu poistného plnenia s odôvodnením, že žalovaná viedla motorové vozidlo pod vplyvom návykovej látky, čo predstavuje veľmi závažné porušenie právnej povinnosti a aj podľa názoru odvolacieho súdu ide o najzávažnejšiu okolnosť pre uplatnenie plnej náhrady poistného plnenia, spolu so spôsobením škody úmyselne, čo nakoniec vyplýva aj zo zaradenia tohto dôvodu na náhradu poistného plnenia v § 12 ods. 1 písm. a/.

1.8. Žalovaná na výzvu žalobkyne na náhradu poistného plnenia z 30. novembra 2015 (ktorá jej bola doručená dňa 3. decembra 2015) nepožiadala o zníženie tejto náhrady s poukazom na svoje osobné, zárobné, majetkové pomery alebo z iných dôvodov a rovnako počas celého súdneho konania netvrdila existenciu takých svojich pomerov, ktoré by odôvodňovali primerané zníženie požadovanej náhrady, ako to správne konštatuje aj súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku. Aj v odvolaní žalovaná vytýka žalobkyňi iba to, že sú nepreskúmateľné dôvody, pre ktoré požaduje od žalovanej náhradu poistného plnenia v celom rozsahu, avšak neuvádza žiadne osobné, zárobné, majetkové, či sociálne pomery alebo iné skutočnosti, ktoré by boli relevantné z hľadiska zníženia tejto náhrady súdom s poukazom na § 3 ods. 1 OZ.

1.9. Nemožno súhlasiť s touto odvolacou námietkou aj z toho dôvodu, že žalobkyňa už vo výzve na zaplatenie náhrady poistného plnenia zo dňa 30. novembra 2015 oznámila žalovanej dôvod, pre ktorý uplatňuje túto náhradu vo výške 17.134 eur, a to vedenie vozidla pod vplyvom návykovej látky. Takisto žalobkyňa počas konania reagovala na túto procesnú obranu žalovanej tak, že vzhľadom na závažnosť konania žalovanej, ktorá viedla motorové vozidlo pod vplyvom návykovej látky, kde po vykonaní dychovej skúšky bolo u žalovanej namerané 1,08 promile alkoholu v krvi, čo je stredný stupeň opitosti, je dôvodné uplatnenie plnej náhrady poistného plnenia a uplatnenie tohto práva má zároveň plniť aj prevenčnú povinnosť do budúcnosti.

2. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná, jeho prípustnosť odôvodnil § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Žalovaná žiadala zrušiť rozsudok odvolacieho súdu, alternatívne rozsudky odvolacieho súdu a prvoinštančného súdu a vec vrátiť príslušnému súdu na ďalšie konanie. Žalovaná tiež žiadala o odklad vykonateľnosti, resp. právoplatnosti rozsudkov odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie.

2.1. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. f/ CSP namietala, že odvolací súd sa nevysporiadal s tým, že a/ žalobkyňa riadne a včas nedokladovala základnú skutočnosť rozhodujúcu pre posúdenie dôvodnosti jej nároku - zákonnú cesiu práva poškodenej na Generali poisťovňu a b/ na dôkazy dodatočne predložené žalobcom za tejto situácie nemožno prihliadať a súd odročil pojednávanie bez dôležitého dôvodu v zmysle ust. § 183 ods. 1 CSP a inými ustanoveniami a v rozpore s tým aplikoval zásadu sudcovskej koncentrácie konania. Súdny oboch inštancií nijako neposudzovali primeranosť regresnej náhrady žalobkyne.

2.2. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP namietala, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a/ v otázke posudzovania primeranosti regresnej náhrady uplatnenej žalobkyňou, ako aj b/ v otázke posúdenia vznesenej námietky premlčania uplatneného nároku. K otázke posudzovania primeranosti regresnej náhrady uplatnenej žalobkyňou

poukázala na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 377/2018 a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/73/2019. Súd nižších inštancií sa uspokojili s tým, že žalovaná viedla motorové vozidlo pod vplyvom návykovej látky a nezvažovali žiadne iné kritérium (napr. osobné, zárobkové a majetkové pomery poistenej) v rozpore so zásadou spravodlivej ochrany práv strán sporu a neberúc do úvahy spotrebiteľský charakter zmluvy.

2.3. K otázke posúdenia vznesenej námietky premlčania uplatneného nároku poukázal na judikáty R 30/2014, R 36/1980 a R 34/2013. Súd nižších inštancií v tejto veci správne aplikovali § 12 ods. 4 zákona o PZP, absolútne sa však nevysporiadali s otázkou začiatku plynutia premlčacej doby. Dovolateľka za rozhodujúci okamih pri uplatnenom nároku vo výške 15.342,60 eur poukázala na deň 13. novembra 2014, kedy bolo plnené Generali poisťovňou poškodenej z dopravnej nehody. Prechod práva v takomto prípade z poškodenej na Generali poisťovňu nemá vplyv na plynutie premlčacej doby, ktorá už začala plynúť od momentu prechodu práva z poškodenej po úhrade jej škody.

3. K dovolaniu žalovanej sa vyjadrila žalobkyňa, ktorá žiadala dovolanie odmietnuť, alternatívne zamietnuť a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania. V otázke primeranosti uplatnenej regresnej náhrady a námietke premlčania poukázala na rozdielny skutkový stav v prípadoch posudzovaných ústavným súdom a najvyšším súdom a uviedla, že odvolací súd sa neodklonil od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu. K namietanému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP uviedla, že uniesla dôkazné bremeno ohľadne zákonnej cesty pohľadávky poškodenej, nebolo porušené ustanovenie o sudcovskej koncentrácii a súdy nižších inštancií svoje rozsudky riadne odôvodnili.

4. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

5. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

6. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážaný) prístup.

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

10. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f/ CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

11. V dôsledku spomenutej viazanosti (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasívnosť odvolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

12. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo

vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

14.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľkou namietanej procesnej vade.

14.3. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

14.4. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14.5. Dovolateľka, vychádzajúc z obsahu dovolania, prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f/ CSP a k tomu dovolaciemu dôvodu uvádza, že a/ odvolací súd sa nevysporiadal s preukázaním zákonnej cesie práva poškodenej na Generali poisťovni a primeranosťou regresnej náhrady uplatnenej žalobkyňou a b/ nesprávne aplikovali zásadu sudcovskej koncentrácie konania.

15. Dovolateľka dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP vymedzila tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené. Dovolací súd nezdial názor dovolateľky ohľadom namietaného deficitu (k tomu porovnaj body 1.1. - 1.9. vyššie). Rozhodnutie odvolacieho súdu tvorí jeden celok s potvrdeným rozhodnutím súdu prvej inštancie a ich odôvodnenia podľa názoru dovolacieho súdu v súhrne dávajú odpovede na rozhodné otázky pri posudzovaní vecnej (ne)opodstatnenosti podanej žaloby i uplatneného riadneho opravného prostriedku (odvolania žalovanej). Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba skonštatuje správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia (jeho skutkových zistení a právnych záverov), prípadne môže doplniť na zdôraznenie správnosti ďalšie dôvody, čo odvolací súd v tejto veci aj učinil.

15.1. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, dôsledkom čoho by bolo popretie zmyslu a podstaty práva na spravodlivý proces.

15.2. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľky, že odvolací súd rozhodnutie dostatočne neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; pričom odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v zmysle § 393 ods. 2 CSP. Odvolací súd konštatoval správnosť odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, v podstatných bodoch naň odkázal (§ 387 ods. 2 CSP). Zároveň sa vysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami (body 34. a nasl. rozsudku odvolacieho súdu), ktoré sa týkali námietky premlčania, primeranosti regresnej náhrady, preukázania zákonnej cesie na Generali poisťovni a sudcovskej koncentrácie.

15.3. Odvolací súd podľa názoru dovolacieho súdu teda procesne nekonal nesprávne, spôsobom zmätočným, ktorým by žalovanému znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm.

f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky.

16. Pokiaľ dovolateľka v dovolaní súdom vyčíta, že tieto sa nestotožnili so skutkovým stavom (skutkovými zisteniami), tak ako ich z vykonaného dokazovania vnímala žalovaná (nepreukázanie zákonnej cesie z poškodenej na Generali poisťovni). Logicky v tomto kontexte namietala i to, že súdy z právneho hľadiska neposúdili vec tak, ako ju považuje za správne právne posúdenú žalovaná. To všetko potom má byť príčinou nedostatočnej argumentácie (dôvodov) rozhodnutia.

16.1. Dovolací súd považuje za potrebné opakovane zdôrazniť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Preto napríklad nedostatočne zistený skutkový stav veci, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2018, 3 Cdo 94/2018, 6 Cdo 69/2020, 9 Cdo 209/2020). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS 465/2017) k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti.

16.2. Pokiaľ dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania aj z nesprávnosti právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie, dovolací súd uvádza, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a tiež 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010, 8 ECdo 170/2014, 9 Cdo 86/2020). Na tom, že ani prípadné nesprávne právne posúdenie veci nezakladá dovolateľom tvrdenú vadu zmätočnosti zotrval aj judikát R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018, 9 Cdo 86/2020). Právne posúdenie môže zakladať dovolací dôvod v zmysle § 421 CSP cez prizmu niektorej zo skutkových podstát uvedených pod písmenom a/ až c/ (§ 421 ods. 1 CSP). Dovolateľka v podanom dovolaní uplatnila aj dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

17. Žalovaná v súvislosti s § 420 písm. f/ CSP namieta porušenie zásady sudcovskej koncentrácie v tom zmysle, že na dôkazy dodatočne predložené (zrejme po pojednávaní z 5. marca 2019) súd nemal prihliadať.

17.1. Účelom sudcovskej koncentrácie konania je zabrániť tomu, aby strany zdržiavali spor neskoro vykonanými procesnými úkonmi. Jej konkrétnu podobu určuje sudca, ktorý môže ospravedlniť i oneskorene uplatnený úkon. Nemožno tak vylúčiť, že predloženie skutkového tvrdenia alebo dôkazného návrhu až na pojednávaní môže súd považovať v konkrétnom prípade za dôvodné, napr. ak je bezprostrednou reakciou na nové skutočnosti, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania. Včasnosť predloženia prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany vyhodnotí v okolnostiach konkrétneho prípadu súd a je ponechané na jeho úvahe, či prípadné omeškanie procesného úkonu ospravedlní, alebo či prijme procesnú sankciu, ktorá spočíva v tom, že súd na procesný úkon neprihliadne, a tým mu neprizná procesné účinky. (TOMAŠOVIČ, Marek. § 153 [Sudcovská koncentrácia konania]. In: ŠTEVČEK, Marek, FICOVÁ, Svetlana, BARICOVÁ, Jana, MESIARKINOVÁ, Soňa, BAJÁNKOVÁ, Jana, TOMAŠOVIČ, Marek a kol. Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 624-625, marg. č. 2.)

17.2. Oneskorené predloženie prostriedkov procesného útoku pri sudcovskej koncentrácii môže súd ospravedlniť na základe objektívnych kritérií (napr. zložitosť veci) alebo subjektívnych kritérií (napr. schopnosť účastníka vnímať potrebu tvrdenia). S uplatnením sudcovskej koncentrácie podľa § 153 CSP sa súd prvej inštancie vysporiadal v bode 37. odôvodnenia svojho rozsudku, keď vzhľadom na to, že využitie sudcovskej koncentrácie je len jeho možnosťou v tomto prípade nevidel dôvod neprihliadnuť na skutkové tvrdenia oboch strán sporu (týkajúcich sa plnenia Generali Poistovne, a. s. poškodenej) prednesených na pojednávaní 5. marca 2019, dokazovanie ešte nebolo uznesením podľa § 182 CSP skončené. Odvolací súd sa stotožnil s uvedenou argumentáciou a vysporiadal sa aj s odvolacou námietkou žalovanej v bodoch 61. - 65. odôvodnenia rozsudku. Je zjavné že súd prvej inštancie realizujúci svoju diskrečnú právomoc povolil žalobkyni predložiť dôkaz na svoje tvrdenia (žalobkyňa dopĺňala dôkaz o plnení spoločnosti Generali poisťovňa v reakcii na prednesenú záverečnú reč žalovanej

na pojednávaní z 5. marca 2019, súd na tento dôkaz pri rozhodovaní prihliadal); na použitie takého prostriedku treba hľadať, že bol predložený včas.

18. Z uvedeného vyplýva, že dovolanie žalovanej v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je prípustné.

19. Dovolateľka prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

19.1. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

19.2. Právny posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché sponchybnovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

19.3. Okrem toho nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa.

19.4. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. Dovolací súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017 a 7Cdo/140/2017) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

19.5. V preskúmvanej veci dovolateľ v dovolaní síce uviedol, že uplatňuje dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 432 ods. 1 CSP, ktorý postavil na konštatovaní, že odvolací súd a/ neposudzoval primeranosť regresnej náhrady požadovanej žalobkyňou a b/ nesprávne posúdil námietku premlčania.

19.6. K otázke primeranosti regresnej náhrady ide o také skutočnosti a skutkové zistenia, ktoré odvolací súd pri rozhodovaní (aplikácii príslušnej právnej normy) nie len vzal na zreteľ, ale aj sa s nimi odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku vysporiadal (konkrétne sa k osobným, zárobkovým, majetkovým, či sociálnym pomerom vyjadril v bodoch 70. - 71. odôvodnenia). V tomto smere najvyšší súd poukazuje na závery judikátu č. R 64/2020, podľa ktorého „Súd rozhodujúci o nároku poisťovateľa v zmysle ustanovenia § 12 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu

spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nemôže skúmať a pri rozhodovaní o nároku prihliadať na to, či výška sumy nároku uplatneného poisťovateľom voči poisťníkovi resp. poistenému v zmysle uvedeného ustanovenia je v súlade so všeobecnou právnou zásadou proporcionality a neprieči sa zmyslu a účelu uvedeného zákona. Jediným oprávneným subjektom, ktorý môže určiť a prípadne znížiť výšku uplatňovaného nároku v zmysle ustanovenia § 12 citovaného zákona aj pod hornú hranicu takto uplatňovaného nároku, ktorou je úhrn poistných plnení, je v zmysle uvedeného ustanovenia poisťovateľ.“ Na tomto mieste sa žiada zdôrazniť, že s ohľadom na osobitnú povahu tohto nároku súdy nie sú oprávnené v konaní o náhradu poistného plnenia podľa § 12 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. znížiť výšku požadovanej regresnej náhrady poistného plnenia alebo jeho časti, aplikujúc zásadu primeranosti, či iné kritériá, ktoré právna norma neobsahuje. V kontexte toho judikátu stráca na právnom význame dovolateľskou namietané nesprávne právne posúdenie veci smerujúce k otázke zníženia regresnej náhrady súdom. V náleze ústavného sp. zn. IV. ÚS 377/2018 sa riešila aplikácia § 11 ods. 1 vyhlášky Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 423/1991 Zb., išlo o prípad, kedy sa v budúcnosti bude ešte zvyšovať výška regresnej náhrady.

19.7. K námietke žalovanej, že súdy nesprávne určili začiatok plynutia premlčacej doby, dovolací súd uvádza, že žalovaná nevymedzila otázku, od ktorej sa mal odvolací súd odkloniť, keď iba tvrdila, že sa absolútne nevysporiadali s touto otázkou. Oba súdy pritom za začiatok plynutia premlčacej doby považovali deň (6. marec 2015), kedy žalobkyňa poskytla poistné plnenie poškodenej vo výške 1.701,40 eur a Generali Poistovni vo výške 15.432,60 eur, na ktorú prešli práva poškodenej z titulu zmluvy o havarijnom poistení poškodeného motorového vozidla. Žalovaná v tomto smere v dovolaní tvrdí, že pre začatie plynutia premlčacej doby je podstatný deň plnenia Generali poisťovne poškodenej, pričom zo zisteného skutkového stavu v tomto prípade je zrejmé, že išlo o plnenie vyplývajúce z existujúceho poistného vzťahu mimo zákona o PZP, nárok vyplývajúci z ustanovenia § 12 zákona o PZP je originálnym nárokom, vzniknutým na základe plnenia poskytnutého na základe uzavretého povinného zmluvného poistenia. V danej veci súdy vychádzali z toho, že na Generali poisťovňu prešli práva poškodenej na základe § 813 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Dovolaťka pri svojom právnom názore však vychádza z iného skutkového stavu ako konajúce súdy, nerozlišuje poistný vzťah z PZP a z havarijného poistenia ani prechod práv poškodenej na Generali poisťovňu.

20. Z týchto dôvodov dovolací súd dovolanie žalovanej v časti, v ktorej namietala vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP a v časti, v ktorej namietala nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

21. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (napr. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019, 9Cdo 72/2020, 9Cdo 184/2020, 9Cdo 222/2021).

22. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že úspešnej žalobkyni priznal nárok na ich náhradu, keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zaviniła žalovaná (§ 256 ods. 1 CSP).

23. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.